

Список літератури

1. Швець І.Т. та ін. Теплотехніка. – Київ: Вища школа, 1976. – 518 с.
2. Лахтин Ю.М., Леонтьева В.П. Материаловедение. – М.: Машиностроение, 1980. – 491 с.
3. Термическая обработка в машиностроении: Справочник / А.П. Гуляев, И.С. Козловский, Ю.М. Лахтин и др. – М.: Машиностроение, 1980. – 72 с.

Рассматриваются вопросы использования диффузионного хромирования деталей двигателей внутреннего сгорания с целью повышения их срока службы и экономии высоколегированных сталей, из которых традиционно изготавливают эти детали.

In the work diffusion chromating of the internal combustion engines details is investigated. The obtained results gives a possibility to increase of the engines safety and longevity at economical expenditure of multicomponent steels for production of the details.

Одержано 25.02.11

УДК 32.001

О.Г. Боднарів, доц., канд. філ. наук

Кіровоградський національний технічний університет

США: primeries 2009

На прикладі проміжних виборів в США у 2009 році розкриваються процеси виявлення думки населення та залучення маси до управління державою. Поміжні вибори у США є засобом політичної соціалізації населення, забезпечують корегування політики яку проводять представники влади.

вибори, політичні вибори, президентські вибори, електорат, політичне відчуження, чергові вибори, додаткові вибори, проміжні вибори (primeries), абсентеїзм

2 листопада 2010 року в США відбулися проміжні вибори, за підсумками яких переконливу перемогу отримала Республіканська партія.

На цю кампанію американці витратили 4 мільярди доларів. На вибори вони витрачали не бюджетні кошти, а свої власні. Навіть, коли кандидат погоджується обмежити свої витрати в обмін на державне фінансування, федеральна субсидія видається йому з фонду, сформованого платниками податків на добровільній основі – для цього треба лише поставити галочку у відповідній графі податкової декларації: сума такого внеску сьогодні становить 3 долари.

Але навіщо вони взагалі американцям ці проміжні вибори в Конгрес?

Європейці звично пояснюють цей дивний звичай загальним архаїзмом виборчої системи США: мовляв, у них там все не як у людей, а відмовитися не хочуть, тому що так придумали батьки-засновники І Джеферсон, Д.Медісон, О. Гамільтон. А батьки засновники для американців все одно, що Маркс-Енгельс-Ленін для більшовиків.

Тим часом у батьків є цілком розумне пояснення. Вони, треба сказати, не схильні були покладатися на такі не надійні, ефемерні й суб'єктивні поняття, як чесність або відповідальність політиків, і намагалися поставити їх у такі умови, коли вони змушені або їм буде вигідно мати всі ці якості. Більше того: вони виходили з презумпції винності державних мужів і постійно міркували, як уберегти державу від змов і зради виборних осіб.

Однак, не меншою мірою їх турбувала інша напасть, яку французький історик і -

мислитель Алексіс де Токвіль, який скоїв у 30-х роках позаминулого століття подорож по Сполучених Штатах, назвав «тиранією більшості». Ця проблема була однією з центральних у дискусіях державних мужів, які зібралися в 1787 році на Конституційний конвент. Своєрідність моменту полягала у тому, що в союз об'єднувалися 13 самостійних держав-штатів, кожна зі своєю конституцією, парламентом, урядом і судовою системою. Штати делегували федеральній владі частину своїх повноважень, при цьому бажали зберегти максимум впливу на рішення цієї влади. «Одним з лих, властивих республіканської форми правління, писав Д-Медісон, – є те, що ті, які стоять біля керма, легко можуть забути про свої зобов'язання перед виборцями і потоптати надану їм високу довіру».

Щоб уникнути забудькуватості членів нижньої палати, термін їх повноважень і був визначений у два роки. І це ще багато: на конвенті обговорювалося і рік, і навіть півроку – передбачалося, що палата буде складатися не з професійних політиків, а просто з авторитетних, шанованих громадян країни; так ось, щоб вони не втратили зв'язок з їх народом, їх слід змінювати частіше. До того ж найшвидшим способом пересування були коні, і народним обранцям було не з руки надовго залишати рідні краї і налагоджену справу.

Але настрої виборців мінливі, а часта зміна законодавців не дає їм можливості здійснювати довгострокові програми і ретельно працювати над законами. Тому сенатори обираються на шість років.

Сенату відводилася роль стримуючого початку. «Хіба не благотворно буде, – розвивав свою думку Медісон, – мати на випадок критичного становища орган влади, який вішався і осадив бурхливі пристрасті, який би затримав руку, занесену народом над самим собою, поки народу не повернувся здоровий глузд, свідомість справедливості й істина?»

З цієї ж причини Конституція передбачає віковий ценз – 25 років для конгресмена і 30 для сенатора – і встановлює, що конгресмен повинен полягати в американському громадянстві не менше семи років, а сенатор – не менше 9 років. Сенат, на відміну від Палати представників, формується на основі рівного представництва – по два сенатори від штату. Таким чином забезпечуються інтереси малих штатів, представлених у нижній палаті найчастіше лише одним конгресменом. Поступове оновлення складу верхньої палати має забезпечувати йому велику стійкість. Щоб почати цей виборчий цикл, сенатори першого Конгресу кидають жереб: комусь випадало звільнити місце вже через два роки, комусь – через чотири.

Рядові американці, ймовірно, не знайомі з аргументацією, і якщо запитати їх, навіщо потрібні проміжні вибори: дадуть відповідь просто: для рівноваги. Два роки тому державний корабель США дав різкий крен, і ось тепер виборці перебігали на другий борт, щоб забезпечити йому стійкий хід. Вертикаль – хитка конструкція. Їй потрібні противаги, щоб Конгрес працював, а не перетворювався на «гумовий штампель» щодо схвалення рішень партії та уряду.

Весь останній рік рейтинг Конгресу неухильно знижувався, все більше людей говорили, що країна йде в неправильному напрямку. Це було схоже на якесь наслання або чаклунство. Чи давно американці тріумфували з нагоди обрання молодого, харизматичного президента, який обіцяв зміни? Президент такий самий, але виборець від нього відвернувся. І ось ентузіазм електорату змінився смутком, в Білому домі панував настрій, близький до паніки, аналітики дружно пророкували, що битва за Капітолійський пагорб завершиться поразкою демократів, а вожді республіканців гордо казали про реванш.

Навіть таке безсумнівне досягнення Обама, як поліпшення міжнародної репутації США, більше не котирується в самій Америці. «Під час президентської кампанії виражалося багато невдоволення з приводу падіння престижу Америки в очах

населення всього світу, насамперед у зв'язку з Іраком – каже один із експертів у галузі державного управління Томас Манн. – Барак Обама збирався виправити становище. Він його виправив, але народ більше не вважає це важливим завданням».

Два роки тому Америка опинилася фактично в однопартійній системі. Отримавши контроль над Білим домом і обома палатами Конгресу, демократи миттю забули обіцянки працювати спільно з республіканцями і загнали республіканців у глуху резервацію. Найважливіші закони, що визначають соціально-економічну політику країни на покоління вперед приймалися виключно голосами фракції більшості.

Але демократія – це не влада більшості. Це влада народу, а народ – це і більшість і меншість. Республіканці не пролізли до Конгресу тихою сапою. Їх теж вибрав народ. На президентських виборах за кандидата республіканців проголосувало 46 відсотків виборців, або 56343 тисячі 671 особа. Вони теж мають право на представництво.

Ранньою весною минулого року на авансцену вийшов опозиційний рух «Чаювання» – консервативна позасистемна опозиція, яка назвала себе так за аналогією з Бостонським чаюванням – поворотним пунктом американської історії.

Нагадаю: у травні 1773 англійський парламент прийняв «Чайний закон», який дозволяв збанкрутілій Ост-Індійській компанії ввезти у північноамериканські колонії півмільйона фунтів чаю фактично безмитно. У грудні того ж року члени таємної організації «Сини свободи», переодягнувшись індіанцями, піднялися на борт трьох англійських кораблів, завантажених чаєм, і викинули в море 342 тюка чаю вартістю 18 тисяч фунтів стерлінгів. У відповідь Лондон прийняв так звані «Нестерпні акти», одним з яких бостонський порт був закритий аж до покриття збитків за зіпсований чай. Подальше зростання напруженості між колоніями і метрополією зрештою призвів до Війни за незалежність.

Як бачимо, зв'язок між Бостонським і нинішнім чаюванням є: тоді протестували проти самоуправства Англії, тепер – проти надмірної ролі федерального уряду.

Спочатку американська, а тим більше іноземна преса тримала активістів руху за диваків і маргіналів. Адже і назвали їх по-російськи «чайники», тобто дилетанти. «Чайники» заявили про себе галасливими і сумбурними акціями, в яких спочатку ніхто не побачив серйозної політичної сили або загрози усталеній політичній системі, що балансує між двома основними партіями. Влітку, коли законодавці за традицією вирушили у свої виборчі округи зустрічатися з населенням, «чайники» були на кожній зустрічі демократів і мордували їх каверзними питаннями й гнівними викриваннями, головним предметом яких була реформа охорони здоров'я. Демократи нервували, зривалися на крик і хамство, обзивали «чайників» нацистами і стоеросовими киями. Були спроби знайти ляльководів, які смикали за невидимі нитки, розкрити таємні зв'язки «чайників» з праворадикальним крилом Республіканської партії. Але так ні до чого не докопалися.

Сьогодні вже ясно, що «Чаювання» –по-справжньому народний, низовий, масовий рух. А професійні політики ще тільки намагаються осідлати цього норовистого коня. За останніми опитуваннями, прихильниками «Чаювання» вважають себе 19 відсотків американських виборців. Такої третьої сили в Америці не було давно. Хто такі ці люди? Чого вони хочуть? Хто ними керує і куди веде?

Журналіст New York Times Кейт Зернікі спостерігала за «чайниками» з самого початку, а нещодавно опублікувала книгу про них. За її наполяганням і за участю NYT, провела опитування і з'ясувала, що більшість «чайників» – білі чоловіки старше 45 років, а серед них переважають люди старше 65 років. Але багато й жінок, головним чином домогосподарок. «Хоча говорять про непропорційно високу присутності в русі чоловіків, – каже Кейт, – організаційною роботою там, головним чином, займаються жінки. Далеко не всі вони вважають себе республіканцями. Просто їх дуже турбує економіка і те, в якому стані від нас отримають країну наші діти».

Так, плачевний стан економіки – це головна причина розчарування виборця в реформаторському курсі Обама. Ейфорія 2008 вичерпалася. Антикризовий план не спрацював. Його команду покинули ключові економічні радники. Безробіття тримається на рівні 10 відсотків і збити її не вдається ніякими зусиллями. А в січні гряде підвищення податків, точніше – минає термінів дії податкових пільг, введених при Буші.

«Ми вже почали політику змін і домоглися результатів – дайте нам можливість продовжувати», – говорили демократи. «Досить з нас ваших змін». – відповідали їм республіканці і «чайники».

При цьому в політичних і економічних поглядах «чайників» панує повна еклектика. «Одне з головних протиріч руху. – говорить К. Зернікі, – полягає в тому, що вони виступають за скорочення державного апарату, скорочення його витрат і обмеження його втручання в наше приватне життя, але в той же час половина людей, які його підтримують, отримують державну медичну страховку по старості і пенсію. А це дві найбільші державні соціальні програми в країні. Саме витрати на них в першу чергу збільшують національний борг».

Серед ініціаторів руху чимало молодих лібертаріанців, які вважають згубним будь-яке втручання держави в ринкову економіку. Але для маси, що хлинула в рух пізніше, характерні насамперед тривога за завтрашній день, невдоволення станом економіки. Грунтовної програми в них немає – є відчуття, що демократи покермували достатньо, нехай тепер керують разом з республіканцями, можливо, користі вийде більше. Величезність обамівських планів їм не до смаку просто тому, що вони вважають їх не своєчасними.

«Чаювання» не дивлячись на подвійний сенс своєї назви (Tea Party – не тільки чаювання, а й Чайна партія), партією поки не стало. Кандидати «чайників» брали участь у виборах під республіканським прапором. Вожді Республіканської партії цьому, однак, не особливо раділи: їм ніяк не вдавалося взяти рух під контроль, і анархістів, нехай і своїх союзників, партійні боси не люблять і дивляться на них з побоюванням. «Чайні» кандидати стрімко набирали популярність і вигравали первинні вибори у наставників керівництва партії. В одних випадках ставка виборців себе виправдала, в інших виявилася явно програшною – у фіналі їх кандидати поступилися демократам.

Перший тривожний дзвінок для президентської партії грянув у січні цього року, коли в штаті Массачусетс відбулися спеціальні сенатські вибори у зв'язку зі смертю Е. Кеннеді.

Місце сенатора від Массачусетсу протягом 55 років було вотчиною братів Кеннеді, спочатку Джона, а потім Едварда. У 1960 році, коли старший брат був обраний президентом, а молодшому не виповнилося 30 років, які необхідні для обрання до Сенату, «гріти крісло» для нього довірили другу сім'ї і вірному члену партії Б. Сміту. Через два роки, в листопаді 1962 року. Сміт покірливо звільнив крісло і був винагороджений посадою посла. З тих пір Тед Кеннеді не знав конкурентів. Він обирався на шестирічний термін дев'ять разів і був сенатором 46 років аж до самої смерті в серпні минулого року. Вождям демократичної партії не приходило до голови, що в Сенат від Массачусетсу може бути обраний республіканець. Але політик-початківець Скотт Браун не просто виграв у кандидата демократів Марти Коллі – він виграв переконливо, вражаюче, недвозначно.

Перемога С. Брауна означала для демократів втрату кваліфікованої більшості в Сенаті: було 60 голосів із ста, стало 59. Після массачусетського афронту коментатори стали гадати: яким шляхом піде президент Обама? Чи буде гнути свою лінію у що б не стало чи дасть сигнал до тактичного відступу, перегрупування сил, сформує порядок денний заново.

Барак Обама давав інтерв'ю каналу ABC рівно через рік після своєї інавгурації. І саме в цей день виборці Массачусетсу піднесли йому подарунок у вигляді обрання Брауна. «Та ж сила, що внесла на новий пост С. Брауна, внесла і мене на мій, – сказав президент з досить кислою посмішкою. – Люди роздратовані, вони зневірилися. Не тільки тим, що відбулося за останні рік-два, але тим, що відбулося за останніх вісім років».

Таким чином, ставка була зроблена на ту ж риторику, що і два роки тому, під час президентської кампанії: республіканці – це повернення в епоху Буша. Але Буш – перегорнута сторінка, повернення в епоху неможливо, і час припинити списувати власні невдачі на помилки колишнього керівництва. Урок Массачусетсу не пішов на користь. Для експертів, як уже сказано, підсумки виборів у Конгрес не стали несподіванкою – несподіванкою став масштаб поразки президентської партії. У Сенаті демократи зберегли більшість, але втратили шість місць, і республіканці тепер мають процедурну можливість заблокувати будь-яке рішення. У нижній палаті фракція демократів перетворилася на меншість – їх втрати склали 60 місць. Республіканці тепер займуть ключові пости в профільних комітетах і разом зі спікером-республіканцем будуть формувати порядок денний палати.

На губернаторських виборах демократи втратили шість штатів. Але найбільш вражаючим виявився результат виборів до законодавчих зборів штатів. Республіканці отримали контроль над 19 палатами в доповненні до тих, які вони вже контролюють, що в перерахунку на голоси становить в цілому більше 650 місць.

Республіканцям, насидівшись в опозиції, тепер в свою чергу доведеться розділити відповідальність за стан справ у країні. Ну, а не вийде співробітництва – через два роки народ знову скаже своє вагоме слово.

Список літератури

1. Потемкина А. Черный день Барака Обамы. Секретные материалы №24(301) – 2010 г.
2. Токвиль А. де. О демократии в Америке. – М. 1992.
3. Федералист. Политическое эссе А. Гамильтона, Дж. Мэдисона и Дж. Джея. – М.: 2000.

Одержано 10.03.11